

Representantforslag 99 S

(2009–2010)

fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Henning Skumsvoll og Oskar Jarle Grimstad

Dokument 8:99 S (2009–2010)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Henning Skumsvoll og Oskar Jarle Grimstad om å lage en nasjonal plan for vindkraftsatsing i Norge

Til Stortinget

Bakgrunn

I de siste årene har det vært en betydelig økt interesse for utbygging av vindkraftanlegg, både til lands og til vanns. Dette har blant annet bakgrunn i et politisk ønske om mer fornybar energi og styrket kraftbalanse, lovnader om støtteordninger, samt teknologitviking.

I den politiske debatten rundt satsing på fornybar energi fremstår vindkraft som et av de sentrale satsingsområdene. Dagens regjering hadde et mål om minst 3 TWH vindkraft innen 2010. Målsettingen ble ikke nådd, men signalene er fortsatt tydelige på at man skal satse. I tillegg fremmes det stadig vekk visjoner om enorme havvindmølleprosjekter, både bunnfaste og flytende.

Vindkraftutbygging av stort omfang kan medføre betydelige muligheter, men også konflikter og motsetninger. Stortinget bør legge bedre til rette for en skånsom og fornuftig utnyttning av vindressursene ved å avklare rammer og sette klare politiske grenser. Inntil videre utsettes riktignok de fleste vindkraftprosjekter på grunn av svake støtteordninger for fornybar energi, men mange forventer at en ordning med grønne sertifikater fra 2012 kan realisere flere vindkraftprosjekter.

Vindkraft kan være et bidrag til økt kraftproduksjon. Foreløpig er vindkraft en marginal del av kraftproduksjonen i Norge. Det er i dag 18 vindkraftverk,

som til sammen har en installert ytelse på 430 MW. Samlet sett produserer disse vindkraftverkene strøm til rundt 66 000 husstander. Sett i lys av EUs 20-20-20 mål vil behovet for fornybar energi øke dramatisk i Europa. Mange håper at EUs satsing også vil medføre at slike fornybare energiprojekter realiseres i Norge med tanke på eksport av kraft til kontinentet.

Målene og forhåpningene rundt vindkraft har vært høye over lengre tid. Ifølge Dagens Næringsliv (DN) 9. november 2005 har: «statlige subsidier ført til vindmølleprosjekt for 15 mrd. kroner». Videre viste artikkelen til at tre TWH vindkraft var konsesjonsbehandlet og klare til å bygges ut, mens tre TWH var til konsesjonsbehandling, og ville bli avgjort i løpet av ett år. Ytterligere 21 TWH er meldt inn, men DN meldte at bare en mindre del av dette vil komme til konsesjonsbehandling. Man regnet med at forannevnte tall vil medføre minst 3 350 nye vindturbiner langs kysten. Lite av dette har materialisert seg, og vindkraftbransjen har flere ganger beklaget seg over stadig skiftende rammebetingelser og støtteordninger. En mer helhetlig politisk tilnærming på et tidligere stadium kunne sikret en mer helhetlig politikk hvor færre prosjekter kanskje ble løftet frem, men flere ble realisert.

Meningene er delte om den forestående satsingen på vindkraft. Konfliktene er spesielt store rundt landbaserte vindkraftverk, men også for de prosjekterte og foreslåtte havbaserte anleggene er konflikter i emning. En del kommuner ser positivt på mulighetene for flere arbeidsplasser og økte skatteinntekter. Samtidig uttrykker miljøbevegelsen, reiselivsnæringen, innbyggere og aktører i energibransjen bekymring for utviklingen.

Det er derfor viktig for alle parter å få belyst ulike utfordringer ved bygging av vindkraftanlegg. Forsvaret har uttalt seg kritisk til en del vindkraftprosjekter, fordi det kan føre til problemer for radar- og

telekommunikasjonsutstyr. En stor andel vindkraftverk i kraftforsyningen gir utfordringer for systemansvarlig som skal sikre forsyningssikkerheten. Kraftproduksjonen fra vindkraftanlegg gir liten forutsigbarhet fra dag til dag og fra time til time, i motsetning til vannkraft. Derfor trengs det betydelige produksjonsreserver i vannkraft, gasskraft eller annen energiproduksjon som kan kontrolleres. En oversikt fra Tyskland tyder på at vindparkene leverer strøm tilsvarende mindre enn 20 pst. av den samlede installerte kapasiteten, og at variasjonene fra dag til dag kan være betydelige. Dette kan medføre utfordringer i områder med flaskehalsproblematikk, og samtidig reduseres energieffektiviteten på kraftsystemets øvrige kraftverk. Denne uforutsigbarheten i produksjon kan også medføre utfordringer for prissettingen på Nord Pool ASA-børsen dersom vindkraftandelen blir stor. Statnett SF har påpekt at utstrakt utbygging av vindkraft kan medføre behov for ekstra investeringer i sentralnettet.

Dagens vindturbiner er meget store og relativt dyre i forhold til den mengden strøm som produseres. Utviklingen med mer effektiv teknologi har gjort vindturbinene mer konkurransedyktige på pris, men materialkostnader har virket i motsatt retning. Det eksisterer likevel store forventninger til reduserte kostnader for fremtiden.

Miljøkonfliktene i forbindelse med vindkraftprosjekter øker. Flere naturvernorganisasjoner frykter at naturinngrepene ved bygging av vindmøller i mange tilfeller er vel så store og større enn ved bygging av vannkraft eller småkraft, sett i forhold til mengden kraft som blir produsert. En betydelig del av befolkningen mener vindmøller er visuell forøpling.

Ifølge NTB 6. november 2005 mener lederen i Norges Naturvernforbund, Lars Haltbrekken, at vindkraftbransjen og Norges vassdrags- og energiverk (NVE) har lagt seg på en linje som provoserer opinionen unødvendig, og at det på den måten skapes en unødvendig motstand mot vindkraft. Norges Miljøvernforbund sendte 27. oktober 2005 et brev til daværende miljøvernminister Helen Bjørnøy med krav om utarbeidelse av en samlet plan for vindkraftanlegg. De viser til at store arealer inngrepsfrie naturområder går tapt, og at det går med rundt 200 daa ved bygging av en 70 MW vindpark.

Mange vil også hevde at naturinngrepene ved bygging av vindmøller er vel så store og større enn ved bygging av vannkraft eller småkraft, sett i forhold til mengden kraft som blir produsert. Det pekes også på at vindkraft knapt bidrar til effektbalansen. For eksempel er vanlige gasskraftgeneratorer på mellom 800 og 1 000 MW, mens en stor vindmølle typisk er på bare 2–3 MW. I tillegg kan en gasskraftgenerator gå kontinuerlig med full effekt, mens vindturbiner er avhengig av vindstyrken. Det trengs 170 tur-

biner à 2 MW (3 000 timer brukstid) for å produsere 1 TWh strøm.

I et leserbrev i Nationen 3. juni 2004 skriver Erik Solheim, daværende leder i Norges Naturvernforbund, at:

«Den som berre ser på at vindmøller ikkje har utlepp, kan tape resten av miljøaspekta av auget.»

Og

«vi treng ei liste over område som er ueigna til vindkraft fordi skadane blir for store.»

Forslagsstillerne mener det må utvikles en nasjonal plan for vindkraftutbygging og for vindkraftpotensialet, både til lands og til vanns. Denne planen må blant annet reflektere de totale utbyggingsplaner, behov for utbygging av strømmettet, potensialet for næringsvirksomhet og teknologiutvikling, miljøkonsekvenser fra vindmølleparker og tilhørende nettinvesteringer. I tillegg må det tas i betraktning interessene til reiseliv, lokalt næringsliv, sysselsetting og lokaldemokratiets ønsker. Dette er viktig for å sikre at Norge får dekket sitt energibehov ved hjelp av kostnadseffektiv teknologi, og med færrest mulig konflikter mellom ulike interesser. Ved en helhetlig vindkraftplan kan man politisk utelukke noen områder mens man tilråder andre områder. Dette vil redusere konfliktnivået mellom kraftbransjen og lokalbefolkningen, og samtidig spare kraftbransjen for ressurser brukt på konsesjonssøknader hvor svaret blir negativt.

Forslagsstillerne viser til at regjeringen tidligere har avslått et slikt forslag med begrunnelse i at fylkeskommunen har blitt bedt om å utarbeide fylkesvise vindkraftplaner. Det viser seg likevel at svært få fylker har utarbeidet vindkraftplanen. Så langt er regionale planer for vindkraft vedtatt av fylkestingene i Rogaland, Sør-Trøndelag og Nordland. Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal er delvis dekket av kartlegging utført i samarbeid med Sør-Trøndelag, men har ikke vedtatt regionalpolitiske retningslinjer for egne fylker. Sogn og Fjordane vedtok planprogram i april 2008 og har nå planforslag på høring. Troms fylkeskommune har planprogram under utarbeiding, og også Vest-Agder har gitt signaler om at de vurderer oppstart av planarbeid. Hordaland vedtok en fylkesdelplan for vindkraft i år 2000 og vurderer å oppdatere denne i sammenheng med sitt arbeid med fylkesdelplan for små vannkraftverk.

I tillegg viser det seg at NVE, ved tildeling av vindkraftkonsesjoner i desember 2009, ikke forholdt seg nevneverdig til Rogalands vindkraftplan, ved at 3 av 4 konsesjoner ble gitt i definerte «nei»-områder. Forslagsstillerne mener derfor at de fylkesvise vindkraftplanene ikke tilfredsstiller behovet for en nasjonal vindkraftplan, og mener dette forslaget er mer relevant enn noen gang.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremme en nasjonal plan for bygging av vindkraftanlegg i Norge. Planen foreslås blant annet å gi oversikt over kostnader, positive og negative miljøaspekter, innvirkning på reiseliv, forsynings-sikkerhet og lignende.

22. mars 2010

